Projekt

UCHWAŁA Nr …./…../2023
RADY POWIATU SOKOŁOWSKIEGO
z dnia …. grudnia 2023r.

o zmianie uchwały w sprawie przyjęcia „Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie dla Powiatu Sokołowskiego na lata 2022-2026”

Na podstawie art. 4 ust. 4 oraz art.12 pkt. 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 z późn. zm) w związku z art. 6 ust. 4 pkt. 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm), Rada Powiatu Sokołowskiego uchwala, co następuje:

§ 1

W uchwale Nr XXXVII/233/2022 Rady Powiatu Sokołowskiego z dnia 23 marca 2022r. w sprawie przyjęcia „Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc w rodzinie dla Powiatu Sokołowskiego na lata 2022-2026”, wprowadza się następujące zmiany:

1) tytuł uchwały otrzymuje brzmienie: „w sprawie przyjęcia „Programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową dla Powiatu Sokołowskiego na lata 2022-2026”
2) §1 otrzymuje brzmienie:
   „Przyjmuje się „Program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową dla Powiatu Sokołowskiego na lata 2022-2026” w brzmieniu stanowiącym załącznik do uchwały”
3) załącznik do uchwały otrzymuje brzmienie załącznika do niniejszej uchwały.

§ 2

Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu oraz Dyrektorowi Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim.

§ 3

Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

UZASADNIENIE

W myśl art. 4 ust. 4 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2022 r. poz. 1526 z późn. zm.), ustawy mogą określać niektóre sprawy należące do zakresu działania powiatu jako zadania z zakresu administracji rządowej, wykonywane przez powiat. Zgodnie z art. 12 pkt 11 w/w ustawy, do wyłącznej właściwości rady powiatu należy podejmowanie uchwał w innych sprawach zastrzeżonych ustawami do kompetencji rady powiatu. Na mocy art. 112 ust. 1 ustawy o pomocy społecznej z dnia 12 marca 2004 r. (Dz.U. z 2023r. poz. 901 z późn. zm.) zadania pomocy społecznej w powiatach wykonują jednostki organizacyjne - powiatowe centra pomocy rodzinie.

Na podstawie art. 6 ust. 4 pkt 2 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2021 r., poz. 1249 z późn. zm.) do zadań z zakresu administracji rządowej realizowanych przez powiat należy w szczególności opracowywanie i realizacja programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc w rodzinie.

Dnia 21 czerwca 2023r weszła w życie ustawa z dnia 9 marca 2023r. o zmianie ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023r. poz. 535) wprowadzająca wiele znaczących zmian, w tym:

- nazwę przemoc w rodzinie zastąpiono nazwą przemoc domowa,
- rozszerzono definicję przemocy, dodając przemoc ekonomiczną i cyberprzemoc,
- wprowadzono zmiany dotyczące kierowania osób stosujących przemoc domową do udziału w programach korekcyjno-edukacyjnych lub psychologiczno-terapeutycznych,
- dookreślono cel realizacji w/w programów oraz wprowadzono nowe obowiązki dla osób kierowanych do uczestnictwa w programach.

W związku z powyższym, istnieje konieczność dostosowania istniejącego dokumentu do aktualnego stanu prawnego.

Załącznik do Uchwały

Nr …./…./2023

Rady Powiatu Sokołowskiego

z dnia…. grudnia 2023r.

Program korekcyjno – edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową na terenie Powiatu Sokołowskiego na lata 2022- 2026

(aktualizacja w związku z nowelizacją „Ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie oraz niektórych innych ustaw" z dnia 9 marca 2023 r.)

Sokołów Podlaski, grudzień 2023 roku

SPIS TREŚCI

WSTĘP 3

ROZDZIAŁ 1. PODSTAWY PRAWNE PROGRAMU KOREKCYJNO-EDUKACYJNEGO DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC DOMOWĄ 3

1.1 Definicja przemocy w aspekcie prawnym 4

1.2 Sprawcy przemocy w aspekcie psychologicznym 4

1.3 Przyczyny stosowania przemocy 5

1.4 Podstawy prawne programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc. 6

ROZDZIAŁ 2. REALIZATORZY PROGRAMU KOREKCYJNO-EDUKACYJNEGO DLA OSÓB STOSUJĄCYCH PRZEMOC 11

2.1 Jednostki realizujące oddziaływania w stosunku do sprawców przemocy 11

2.2 Kwalifikacje osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne 12

ROZDZIAŁ 3. ADRESACI PROGRAMU I SPOSÓB ICH REKRUTACJI 13

3.1 Adresaci programu 13

3.2 Rekrutacja do programu 14

ROZDZIAŁ 4. ZAŁOŻENIA REALIZACJI PROGRAMU 14

4.1 Założenia teoretyczne programu korekcyjno-edukacyjnego 14

4.2 Czas i miejsce realizacji programu 14

4.3 Kwalifikowanie uczestników programu 15
4.3.1. Diagnoza wstępna 15
4.3.2. Kontrakt określający reguły uczestnictwa w programie 15
4.3.3 Diagnoza pogłębiona 16

ROZDZIAŁ 5. SCHEMAT ORGANIZACYJNY PROGRAMU 16

5.1 Diagnoza problemu przemocy w powiecie sokołowskim 16

5.2 Cel główny i cele szczegółowe programu 22

5.3 Rodzaje i organizacja działań korekcyjnych 23

5.4 Przeszkody w realizacji programu 24

5.5 Finansowanie i budżet programu 24

5.6 Monitoring i ewaluacja programu 24

Wstęp

Przemoc jest zjawiskiem coraz bardziej powszechnym a przemoc w rodzinie jest najgorszym jej rodzajem, ponieważ osobą stosującą przemoc domową jest najbliższa osoba. Dom rodzinny, który powinien być miejscem miłości, bezpieczeństwa, opieki i wzajemnego zrozumienia oraz szacunku, staje się miejscem cierpienia, zagrożenia i poniżania oraz lęku i rozpaczy. Przemoc domowa to zamierzone, wykorzystujące przewagę sił działanie przeciw członkowi rodziny, naruszające prawa i dobra osobiste, powodujące cierpienie i szkody. Dane pozwalające na szacowanie skali zjawiska przemocy domowej na terenie Powiatu sokołowskiego gromadzone są przez różne instytucje i służby, które ustawowo podejmują działania w obszarze przeciwdziałania przemocy. Dane te pochodzą głównie z interwencji przeprowadzonych przez organy ścigania i obejmują informacje o interwencjach domowych wszczętych procedurach „Niebieskiej Karty" oraz postępowaniach w związku z przestępstwami związanymi z przemocą domową. Kolejnym źródłem danych są informacje zebrane od zespołów interdyscyplinarnych oraz instytucji udzielających pomocy i wsparcia osobom, które doświadczają przemocy domowej.

Program korekcyjno - edukacyjny dla sprawców przemocy domowej jest bardzo ważną częścią systemu przeciwdziałania przemocy. Program jest skierowany do osób dorosłych - mieszkańców Powiatu Sokołowskiego, którzy borykają się z problemem przemocy i wykazują motywację do terapii. Wszystkie działania, które zostały zaplanowane w programie wobec osoby stosującej przemoc domową są podporządkowane przede wszystkim zasadzie ochrony bezpieczeństwa, autonomii i dobra osób krzywdzonych przez osoby stosujące przemoc.

Dlatego niezwykle istotne jest, żeby prowadzić działania uświadamiające w społeczeństwie, a tam, gdzie dojdzie do ujawnienia przemocy, udzielić rodzinie kompleksowego wsparcia. Pomoc w zakresie wyeliminowania zjawiska przemocy domowej tam gdzie ją zidentyfikowano, powinna obejmować w pierwszej kolejności wielowymiarowe wsparcie dla osób dotkniętych przemocą. Niezbędne jest jednak również podjęcie działań nakierowanych na edukację i korygowanie zachowań sprawców przemocy. Niniejszy Program skierowany jest do osób stosujących przemoc domową, a jego głównym celem jest zmiana ich postępowania, zwiększenie zdolności do kontrolowania zachowań agresywnych, a ostatecznie do zaprzestania tego typu działań.

Rozdział 1. Podstawy prawne programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową

Najważniejszym aktem prawnym regulującym zjawisko przemocy domowej jest ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2023 r. poz. 535.) oraz Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na rok 2023.
Inne akty prawne i dokumenty programowe, w oparciu o które przygotowano Program bądź w odniesieniu do których zachowano spójność zapisów to m.in.:

- Rozporządzenie Ministra Rodziny i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. w sprawie programów korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową (Dz.U. 2023 poz. 1163)

- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 6 września 2023 r. w sprawie procedury „Niebieskie Karty" oraz wzorów formularzy „Niebieska Karta" (Dz. U. z 2023r. poz. 1870);

- Rządowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej na rok 2023 wprowadzony uchwałą Rady Ministrów nr: 248 z dnia 9 grudnia 2022r.

- Wojewódzki Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie Województwa Mazowieckiego na lata 2021-2025;

- Powiatowy Program Przeciwdziałania Przemocy Domowej oraz Ochrony Osób Doznających Przemocy Domowej na lata 2022-2026 przyjęty uchwałą nr XXXII/211/2022 Rady Powiatu Sokołowskiego z dnia 15 lutego 2022r, zmieniony uchwałą nr LIII/335/2023 Rady Powiatu Sokołowskiego z dnia 5 października 2023r.

1.1 Definicja przemocy w aspekcie prawnym

Zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2023 r. poz. 535.) przemoc domowa to jednorazowe albo powtarzające się umyślne działanie lub zaniechanie, wykorzystujące przewagę fizyczną, psychiczną lub ekonomiczną, naruszające prawa lub dobra osobiste osoby doznającej przemocy domowej, w szczególności:
a) narażające tę osobę na niebezpieczeństwo utraty życia, zdrowia lub mienia,
b) naruszające jej godność, nietykalność cielesną lub wolność, w tym seksualną,
c) powodujące szkody na jej zdrowiu fizycznym lub psychicznym, wywołujące u tej osoby cierpienia lub krzywdy moralne,
d) ograniczające lub pozbawiające tę osobę dostępu do środków finansowych lub możliwości podjęcia pracy lub uzyskania samodzielności finansowej,
e) istotnie naruszające prywatność tej osoby lub wzbudzające u niej poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, w tym podejmowane za pomocą środków komunikacji elektronicznej;

1.2 Osoby stosujące przemoc w aspekcie psychologicznym

Osoba stosująca przemoc domową to zwykle osoba o dość chwiejnej strukturze osobowości a pod zachowaniami przemocowymi zazwyczaj kryje się niskie poczucie własnej wartości, nieumiejętność radzenia sobie z emocjami, często z doświadczeniami podlegania lub obserwacji przemocy w swoim życiu osobistym. Podstawowe mechanizmy w oparciu o które funkcjonuje osoba stosująca przemoc domową to:

1. Zaprzeczanie przemocy – osoba stosująca przemoc domową całkowicie zaprzecza, że stosuje przemoc.

2. Zaprzeczanie odpowiedzialności –przyznając się do popełnionych czynów, zwykle tłumaczy je jako skutek działania innych czynników np. alkoholu, narkotyków, prowokacji ze strony osoby doznającej przemocy domowej, utraty kontroli nad emocjami.
3. Zaprzeczanie częstotliwości i intensywności – osoba stosująca przemoc domową minimalizuje swoje zachowania agresywne, okłamując siebie i partnera, obniżając powagę sytuacji.
4. Zaprzeczanie konsekwencjom - osoba stosująca przemoc domową odmawia zobaczenia efektów swojego zachowania, nie chce widzieć zadanych ran i konfrontować się z osobą doznającą przemocy domowej. Całość powoduje narastanie niechęci do osobą doznającącej przemocy domowej, co wzmaga agresję i powoduje większą zależność ofiary od osoby stosującej przemoc w rodzinie.

Badania nad zjawiskiem przemocy wskazują, że prawie wszystkie osoby stosujące przemoc, w dzieciństwie lub młodości były ofiarami przemocy domowej (bicia, zaniedbywania, molestowania itp.). Długofalowe skutki przemocy pozostają w psychice zarówno osoby doznającej przemocy, świadków, jak również samej osoby stosującej przemoc domową. Oddziaływanie na osoby stosujące przemoc w rodzinie powinno zatem opierać się na terapii w kierunku nabywania umiejętności radzenia sobie z emocjami, dotyczącymi zarówno aktualnej sytuacji, ale także związanej w przeżytymi doświadczeniami.

1.3 Przyczyny stosowania przemocy domowej

Przyczyny stosowania i podlegania przemocy są warunkowane przez czynniki psychologiczne, biologiczne oraz socjologiczne. Występowaniu przemocy sprzyjają szczególnie:

- obowiązujące normy kulturowe i społeczne, m.in. przekonanie o prawie do dominacji (zarówno rodziców nad dzieckiem, jak i mężczyzn nad kobietami), nadal istniejące społeczne przyzwolenie na bicie dzieci, hierarchiczny i autorytarny model rodziny, silne normy dotyczące prywatności, stereotypowe wzorce męskości;
- nadużywanie alkoholu – ryzykowne picie czy uzależnienie do alkoholu – alkohol poprzez osłabienie mechanizmów kontroli zachowania toruje drogę przemocy;
- podeszły wiek – wzajemna zależność członków rodziny, dzielenie wspólnego mieszkania (domu), fizyczne i psychiczne obciążenie opiekuna, izolacja społeczna rodziny, złe warunki socjalno-ekonomiczne;
- niepełnosprawność – może stanowić czynnik ryzyka, ponieważ nad osobą niepełnosprawną ewentualna osoba stosująca przemoc domową ma ewidentną przewagę, a osoby te są często zdane na opiekę rodziny;
- zła sytuacja socjalno-ekonomiczna rodziny –bezrobocie, kłopoty finansowe, mieszkaniowe, czy zdrowotne;
- dziedziczenie wzorca przemocy – dzieci wychowujące się w rodzinach, w których krzywdzi się bliskich mają częściej tendencję do stosowania bądź podlegania przemocy w życiu dorosłym;
- predyspozycje osobowościowe – nieumiejętność radzenia sobie z napięciem, złością i niekontrolowaną agresją;
- zaburzenia psychiczne wywołane stanem chorobowym, bądź doświadczeniami kryzysu psychicznego.

Do przemocy domowej dochodzi w wyniku złożonych interakcji pomiędzy czynnikami społecznymi, kulturowymi i psychologicznymi. Istnieją także pewne czynniki wyzwalające zachowania przemocowe:

- konflikty rodzinne, rozwody i separacja;
- bezrobocie lub niestabilność zatrudnienia, charakter pracy, niskie zarobki;
- dyskryminacja ze względu na płeć;
- konflikty z prawem, przynależność do tzw. środowiska przestępczego, pobyt w zakładzie karnym;
- utrata samodzielności wynikająca z wieku i niepełnosprawności;
- brak środków do życia, brak wsparcia społecznego;
- uzależnienia: alkoholizm, używanie środków psychoaktywnych (np. narkomania), uzależnienia behawioralne;
- złe warunki mieszkaniowe;
- inne zjawiska np. handel ludźmi.

Osoba stosująca przemoc domową, stosując przemoc, obserwuje wiele korzyści takich zachowań dla własnego funkcjonowania np. dzięki temu zyskuje przewagę nad ofiarą, podnosi swoją samoocenę oraz ma kontrolę nad otoczeniem.

1.4 Podstawy prawne programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową.

Polski system przeciwdziałania przemocy domowej, wśród działań nakierowanych bezpośrednio na sprawców przemocy, przewiduje m.in.: **zobowiązanie do opuszczenia mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia przez osobę stosującą przemoc** – art. 11a ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2023 r. poz. 535.). Ma to miejsce w przypadku, gdy sprawca przemocy czyni wspólne zamieszkiwanie szczególnie uciążliwym. Podstawę stanowi wówczas wniosek osoby dotkniętej przemocą na drodze postępowania cywilnego w trybie nieprocesowym. Sąd podejmuje decyzję na rozprawie, która powinna odbyć się w ciągu miesiąca od wniesienia wniosku. W postanowieniu wskazuje obszar lub odległość od wspólnie zajmowanego mieszkania, którą osoba stosująca przemoc w rodzinie jest zobowiązana zachować.

Kolejnym elementem systemu przeciwdziałania przemocy domowej jest **procedura „Niebieskie Karty”**. Wszczęcie procedury następuje z chwilą wypełnienia formularza „Niebieska Karta -A” w przypadku zarówno podejrzenia stosowania przemocy lub zgłoszenia dokonanego przez świadka przemocy. Formularz przesyłany jest do przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego do spraw przeciwdziałania przemocy domowej właściwego dla miejsca zamieszkania osoby, która doświadcza przemocy. Siedziba Zespołu mieści się zazwyczaj w ośrodku pomocy społecznej. Zespół interdyscyplinarny powołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzą przedstawiciele:

1) jednostek organizacyjnych pomocy społecznej;
2) gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych;
3) Policji;
4) oświaty;

5) ochrony zdrowia;

6) organizacji pozarządowych.

7) przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej, jeżeli Żandarmeria Wojskowa złoży taki wniosek do wójta, burmistrza albo prezydenta miasta w związku z zamieszkiwaniem na obszarze gminy żołnierza pełniącego czynną służbę wojskową.. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzą także kuratorzy sądowi, prokuratorzy, przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy w rodzinie.

Zespół powołuje grupę diagnostyczno-pomocową, która:

a) dokonuje oceny sytuacji domowej, potrzeb i zasobów osoby doznającej przemocy domowej oraz osoby stosującej przemoc domową;

b) udziela pomocy osobie doznającej przemocy domowej;

c) opracowuje indywidualny plan pomocy dla osoby doznającej przemocy domowej i jej środowiska domowego, który zawiera propozycje działań pomocowych;

d) podejmuje działania w stosunku do osoby stosującej przemoc w celu zaprzestania stosowania tego rodzaju zachowań;

e)przekazuje osobie stosującej przemoc domową informacje w szczególności o prawnokarnych konsekwencjach stosowania przemocy domowej;

f) przekazuje osobie stosującej przemoc domową informacje o koniecznych do zrealizowania działaniach w celu zaprzestania stosowania przemocy domowej;

g) wnioskuje do zespołu interdyscyplinarnego o skierowanie osoby stosującej przemoc do udziału w programach korekcyjno- edukacyjnych lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, jak również motywuje te osoby do wzięcia udziału w ww. programach;

Osoba stosująca przemoc domową, po skierowaniu przez zespół interdyscyplinarny do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, ma obowiązek:

1) zgłosić się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową;

2) dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o zgłoszeniu się do uczestnictwa w programach korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową lub programach psychologiczno-terapeutycznych dla osób stosujących przemoc domową, w terminach określonych w przepisach ustawy;

3) ukończyć programy korekcyjno-edukacyjne dla osób stosujących przemoc domową lub programy psychologiczno-terapeutyczne dla osób stosujących przemoc domową w terminach określonych przez podmiot realizujący te programy;

4) dostarczyć grupie diagnostyczno-pomocowej zaświadczenie o ukończeniu programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową lub programu psychologiczno-terapeutycznego dla osób stosujących przemoc domową

Po wszczęciu procedury pomoc kierowana jest w pierwszej kolejności do osoby doświadczającej przemocy. Osoba doświadczająca przemocy motywowana jest do podjęcia działań nakierowanych na rozwiązanie trudnej sytuacji życiowej. Jednym z istotnych elementów procedury jest spotkanie członków grupy diagnostyczno-pomocowej z osobą podejrzaną o

stosowanie przemocy domowej. Celem spotkania jest przede wszystkim zmotywowanie tej osoby do rezygnacji z zachowań przemocowych, uświadomienie skutków stosowania przemocy, w szczególności jej negatywnego wpływu na członków rodziny oraz wskazanie możliwych konsekwencji prawnych powtarzania agresywnych zachowań. Jedną z form wsparcia, dla osób stosujących przemoc domową jest udział w programie korekcyjno-edukacyjnym. Notatki ze spotkania ujmuje się w Niebieskiej Karcie – część D. Niestety, nie przewidziano skutecznych narzędzi, które zobligowałyby sprawcę do udziału w procedurze „Niebieskie Karty", co jeszcze bardziej może utwierdzić go w poczuciu pewności i bezkarności.
Niezależnie od wszczęcia procedury „Niebieskie Karty", w przypadku bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia ludzkiego, funkcjonariusz policji może zatrzymać osobę stosującą przemoc domową w trybie art. 15a ust. 1 ustawy z dnia 6 kwietnia 1990 r. o Policji (Dz.U. 2023 poz. 171.), oceniając uprzednio skalę ryzyka. W przypadku wystąpienia zagrożenia życia lub zdrowia osoby dotkniętej przemocą w rodzinie policjant **ma prawo wydać wobec osoby stosującej przemoc nakaz natychmiastowego opuszczenia wspólnie zajmowanego mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia lub zakaz zbliżania się do mieszkania i jego bezpośredniego otoczenia, bądź oba jednocześnie** – dokonując wcześniej oceny ryzyka zagrożenia, o ile nie zostało dokonane przed zatrzymaniem tej osoby. Policja może wydać nakaz lub zakaz również w stosunku do osoby, która została zatrzymana, bezpośrednio po jej zwolnieniu. Nakaz lub zakaz podlega natychmiastowej wykonalności, a policja sprawdza, czy osoba stosująca przemoc podporządkowuje się do wydanych zaleceń. W przypadku niestosowania się do nakazu lub zakazu, policja stosuje karę aresztu, ograniczenia wolności albo grzywny.

Wydając nakaz lub zakaz osobie stosującej przemoc policjant zobowiązany jest w szczególności do poinformowania jej o danych teleadresowych właściwych miejscowo placówek zapewniających miejsca noclegowe oraz placówek prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne lub programy psychologiczno-teraputyczne dla osób stosujących przemoc. Prowadzenie hosteli dla osób stosujących przemoc domową, którzy ze względu na przemoc zostali zobowiązani do opuszczenia wspólnego miejsca zamieszkania, nie zostało do tej pory szczegółowo uregulowane w przepisach prawa. W praktyce miejsca hostelowe są często organizowane przez interwencję kryzysową i są to placówki całodobowe. Izolując osobę stosującą przemoc od osoby doznającej przemocy domowej, zapewnia się osobie doświadczającej przemocy chociaż namiastkę poczucia bezpieczeństwa. Innym działaniem ważnym z punktu widzenia poprawy sytuacji osoby dotkniętej przemocą, a nakierowanym na osobę stosującą przemoc w rodzinie jest skierowanie na tzw. leczenie przymusowe osoby uzależnionej od alkoholu. Przepisy regulujące procedurę leczenia osób uzależnionych od alkoholu reguluje ustawa z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz.U. 2023 poz. 165). Ponieważ uzależnienie od alkoholu dosyć często implikuje przemoc, przewidziano w polskim ustawodawstwie możliwość objęcia przymusowym leczeniem odwykowym osób, które pod wypływem alkoholu powodują rozkład życia rodzinnego, demoralizację nieletnich, uchylanie się od pracy, zakłócają spokój lub porządek publiczny. Skierowanie osoby uzależnionej na terapię bez jej zgody może odbyć się jedynie na drodze decyzji sądu. Wniosek do sądu rejonowego właściwego dla miejsca zamieszkania osoby uzależnionej może złożyć komisja rozwiązywania problemów alkoholowych lub prokuratura. Problem destrukcyjnego zachowania członka rodziny pod wpływem alkoholu zgłaszany jest zazwyczaj do komisji. Ta zaprasza na rozmowę osobę nadużywającą alkoholu, diagnozuje problem i motywuje do podjęcia leczenia. Jeśli komisja uzna,

że jej działania nie przyniosły oczekiwanego rezultatu, a szkody spowodowane nałogowym piciem osoby są znaczne, składa do sądu rodzinnego wniosek o przymusowy odwyk. Jeżeli sąd po rozpatrzeniu sprawy wyda orzeczenie o obowiązku poddania się osoby uzależnionej leczeniu odwykowemu, wskaże w nim rodzaj placówki, w której ma ono przebiegać (stacjonarnie bądź ambulatoryjnie). Sąd może również wyznaczyć kuratora, który będzie nadzorował proces leczenia trwający do dwóch lat. Jego zadaniem jest motywowanie osoby uzależnionej do wysiłku w pokonywaniu nałogu, dyscyplinowanie i mobilizowanie do działań, których nie chce podjąć na prośbę bliskich, a także wspieranie podopiecznego w trudnych kontaktach z rodziną czy pracodawcą. Jeśli osoba, co do której orzeczono przymusowe leczenie nie stawi się w wyznaczonej placówce, sąd zarządza doprowadzenie jej tam przy pomocy policji. W przypadku, gdy osoba stosująca przemoc stwarza zagrożenie lub zakłóca spokój, lub swoim zachowaniem powoduje zgorszenie będąc w stanie nietrzeźwości, możliwość ochrony osoby doznającej przemocy daje również art. 40 ustawy o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi. Osoba stosująca przemoc może zostać wówczas doprowadzony w celu wytrzeźwienia przez funkcjonariusza policji czy strażnika straży np. do izby wytrzeźwień, innej realizującej to zadania placówki czy podmiotu leczniczego. Szeroki wachlarz zachowań, w związku z którymi osoby stosujące przemoc domową mogą zostać objęci przez państwo karą, opisany jest w ustawie z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks karny (Dz.U. 2022 poz. 1138.).W myśl kodeksu karnego jako przestępstwo kwalifikowane są m.in.:

- spowodowanie ciężkiego uszczerbku na zdrowiu np. pozbawienie wzroku, słuchu, mowy, zdolności płodzenia, ciężkiego kalectwa, ciężkiej choroby nieuleczalnej lub długotrwałej, lub zagrażającej życiu, trwałej choroby psychicznej, niezdolności do pracy w zawodzie, zeszpecenia lub zniekształcenia ciała – art. 156 KK (jeśli następstwem jest śmierć człowieka, karą może być pozbawienia wolności na 25 lat, a nawet dożywocie);
- spowodowanie średniego lub lekkiego uszczerbku na zdrowiu np. naruszenie czynności narządu ciała lub rozstrój zdrowia inne niż określone w art. 156 KK – art. 157 KK;
- narażenie człowieka na niebezpieczeństwo, w tym na bezpośrednią utratę życia albo ciężkiego uszczerbku na zdrowiu – art. 160 KK;
- stosowanie groźby karalnej – art. 190 KK;
- uporczywe nękanie, wzbudzanie poczucie zagrożenia, poniżenia lub udręczenia, istotne naruszenie prywatności, podszywanie się pod inną osobę i wykorzystanie jej wizerunku, lub innych danych osobowych, w celu wyrządzenia jej szkody – art. 190a KK;
- zakłócenie miru domowego np. poprzez wdzieranie się do cudzego domu lub ogrodzonego terenu bądź wbrew żądaniu osoby uprawnionej nieopuszczanie takiego miejsca – art. 193 KK;
- zgwałcenie i wymuszenie czynności seksualnych (doprowadzenie do obcowania płciowego przemocą, groźbą lub podstępem) – art. 197 KK;
- seksualne wykorzystanie małoletniego poniżej 15 roku życia – art. 200 KK;
- znęcanie się fizycznie lub psychicznie nad osobą najbliższą lub osobą nieporadną bądź pozostającą w stosunku zależności od sprawcy – art. 207 KK;

- rozpijanie małoletniego – art. 208 KK;
- uchylanie się od wykonania obowiązku alimentacyjnego – art. 209 KK;
- uprowadzenie bądź zatrzymanie małoletniego lub osoby nieporadnej wbrew woli osoby powołanej do opieki lub nadzoru – art. 211 KK;
- naruszenie nietykalności cielesnej – art. 217 KK;
- zniszczenie, uszkodzenie lub uczynienie cudzego mienia niezdatnym do użytku – art. 288 KK.

Wymiar nałożonej kary (od grzywny, poprzez ograniczenie wolności, do kary 12 lat pozbawienia wolności) zależy m.in. od rodzaju przestępstwa, okoliczności, takich jak nieumyślność działania czy działanie ze szczególnym okrucieństwem oraz następstw, które dany czyn za sobą pociągnął. Kodeks Karny (rozdział V) wymienia ponadto cały katalog środków, które sąd może zastosować wobec osób stosujących przemoc domową. Są to m.in. zakaz przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, kontaktowania się z określonymi osobami, zbliżania się do określonych osób lub opuszczania określonego miejsca pobytu bez zgody sądu, nakaz okresowego opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z pokrzywdzonym. Również w okresie warunkowego zawieszenia kary pozbawienia wolności sąd ma szereg możliwych do zastosowania narzędzi i może zobowiązać sprawcę przemocy na przykład do: poddania się dozorowi kuratorskiemu, opuszczenia lokalu zajmowanego wspólnie z osobą doznającą przemocy, powstrzymania się od przebywania w określonych środowiskach lub miejscach, powstrzymania się od kontaktowania się z pokrzywdzonym lub zbliżania się do pokrzywdzonego, powstrzymania się od nadużywania alkoholu lub innych środków odurzających, poddania się terapii uzależnień, poddania się terapii, w szczególności psychoterapii lub psychoedukacji, czy uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych. Ponadto w ustawie z dnia 23 kwietnia 1964 r. Kodeks cywilny (Dz. U. 2023 poz. 1610) uwzględniona jest możliwość wniesienia roszczenia o odszkodowanie za szkody na osobie. W przypadku uszkodzenia ciała lub rozstroju zdrowia, poszkodowany może żądać naprawienia szkody poprzez pokrycie kosztów leczenia, a w przypadku inwalidztwa również kosztów przygotowania do innego zawodu. Z kolei jeśli poszkodowany utracił całkowicie lub częściowo zdolność zarobkowania lub w związku ze szkodą zwiększyły się jego potrzeby bądź też zmniejszyły perspektywy na powodzenie w przyszłości, może żądać od zobowiązanego renty (art. 444 KC). Sąd w ww. przypadkach przyznaje poszkodowanemu odpowiednią sumę tytułem zadośćuczynienia za doznaną krzywdę. Potrzeba wsparcia osób doświadczających przemocy domowej jest również pośrednio w pewnych aspektach uwzględniona w ustawie z dnia 25 lutego 1964 r. Kodeks rodzinny i opiekuńczy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1359). Osoby pozostające w związku małżeńskim zobowiązane są do zaspokajania potrzeb rodziny, lecz kiedy jeden z małżonków nie spełnia tego obowiązku, sąd rodzinny może nakazać, aby jego wynagrodzenie za pracę bądź inne należności były w części lub w całości wypłacane do rąk drugiego (art. 28 KRiO). Jeśli dojdzie do rozwodu, sąd może orzec, który z małżonków ponosi winę rozkładu pożycia małżeńskiego. Rozwiedziony małżonek, który został uznany za wyłącznie winnego lub współwinnego rozkładu pożycia, w przypadku gdy druga strona pozostaje w niedostatku, może zostać zobowiązany przez sąd do alimentacji zaspokajającej uzasadnione potrzeby na rzecz byłego współmałżonka. Przy orzeczeniu wyłącznej winy rozkładu pożycia małżeńskiego, gdy rozwód pociąga za sobą istotne pogorszenie sytuacji małżonka niewinnego, sąd może również orzec na jego rzecz alimenty, mimo braku przesłanki niedostatku (art. 60 KRiO). Jeżeli małżonkowie mieszkają wspólnie, a jeden z

nich swoim rażąco nagannym postępowaniem uniemożliwia wspólne zamieszkiwanie, na żądanie drugiego małżonka sąd w wyroku rozwodowym może nakazać eksmisję (art. 58 KRiO). Osoba doświadczająca przemocy domowej może również wytoczyć powództwo o nakazanie przez sąd eksmisji małżonka, rozwiedzionego małżonka czy konkubenta – współlokatora tego samego lokalu – art. 13 ustawy z dnia 21 czerwca 2001 r. o ochronie praw lokatorów, mieszkaniowym zasobie gminy i o zmianie Kodeksu cywilnego (Dz.U. 2023 poz. 725). Sprawy te rozpatrują wydziały cywilne sądów rejonowych. Kwestią niezwykle istotną i delikatną jest ochrona dzieci doświadczających przemocy w domu rodzinnym. Osoba stosująca przemoc musi liczyć się z tym, że stwarzając sytuację bezpośredniego zagrożenia życia lub zdrowia dziecka, osoby uprawnione zgodnie z art. 12a ustawy o przeciwdziałaniu przemocy domowej, będą miały podstawę do odebrania dziecka z rodziny, zanim zostanie wydany w tej sprawie wyrok sądu opiekuńczego. Pracownik socjalny wspólnie z funkcjonariuszem policji, a także lekarzem lub pracownikiem medycznym, lub pielęgniarką, umieszcza dziecko u innej najbliższej mu osoby, w rodzinie zastępczej lub placówce opiekuńczo-wychowawczej. Uwzględniając dobro dziecka, którego rodzice są w rozłące, sąd rodzinny rozstrzyga o władzy rodzicielskiej i może ograniczyć ją w stosunku do jednego z rodziców (art. 107 KRiO). Jeśli dochodzi do rażącego zaniedbywania obowiązków względem dziecka lub jeśli rodzic nadużywa władzy rodzicielskiej, co niewątpliwie ma miejsce w przypadku przemocy nakierowanej na dziecko, sąd opiekuńczy może wówczas osobę stosującą przemoc pozbawić władzy rodzicielskiej (art. 111 KRiO)

Rozdział 2. Realizatorzy programu korekcyjno-edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową

Koordynatorem *Programu korekcyjno edukacyjnego dla osób stosujących przemoc domową na terenie powiatu sokołowskiego na lata 2022-2026* jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim, które przy jego realizacji współpracować będzie z Komendą Powiatową Policji w Sokołowie Podlaskim, miejskimi i gminnymi Ośrodkami Pomocy Społecznej, kuratorami i sędziami Sądu Rejonowego, Poradnią Psychologiczno-Pedagogiczną, placówkami oświatowymi, placówkami opiekuńczo-wychowawczymi oraz organizacjami pozarządowymi z terenu powiatu sokołowskiego.

2.1 Jednostki realizujące oddziaływania w stosunku do sprawców przemocy

W systemie przeciwdziałania przemocy domowej wśród podmiotów realizujących na terenie powiatu sokołowskiego oddziaływania nakierowane bezpośrednio lub pośrednio na sprawców czy osoby podejrzane o stosowanie przemocy, można wymienić:

- Powiat Sokołowski/ Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim (Specjalistyczne Poradnictwo Rodzinne)
- Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej (Poradnia Leczenia Uzależnień)
- Miasto Sokołów Podlaski (Ośrodek Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Zespół Interdyscyplinarny przy Centrum Pomocy Socjalnej w Sokołowie Podlaskim)

- Miasto i Gmina Kosów Lacki (GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny przy MGOPS Kosów Lacki)
- Gmina Sokołów Podlaski (GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny przy GOPS Sokołów Podlaski)
- Gmina Ceranów (GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny przy GOPS Ceranów)
- Gmina Sterdyń (GKRPA, Punkt Konsultacyjny, Zespół Interdyscyplinarny przy GOPS Sterdyń)
- Gmina Sabnie (GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny przy GOPS Sabnie)
- Gmina Jabłonna Lacka (GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny przy GOPS Jabłonna Lacka)
- Gmina Repki (GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny przy GOPS Repki)
- Gmina Bielany (GKRPA, Zespół Interdyscyplinarny przy GOPS Bielany)

2.2 Kwalifikacje osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne

Oddziaływania korekcyjno-edukacyjne zgodnie z § 9 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 20 czerwca 2023 r. (Dz.U. 2023 poz. 1158) w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy domowej, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową oraz kwalifikacji osób prowadzących odziaływania korekcyjno-edukacyjne będą prowadzone przez osoby, które:

- posiadają wyższe wykształcenie: psychologia, pedagogika, pedagogika specjalna, nauki o rodzinie, politologia, politologia i nauki społeczne w zakresie pedagogiki opiekuńczo-wychowawczej, albo na kierunku uzupełnionym studiami podyplomowymi w zakresie psychologii, pedagogiki, resocjalizacji;

- posiadają tytuł zawodowy magistra na kierunku: psychologia, praca socjalna, nauki o rodzinie, politologia i nauki społeczne;

- posiadają zaświadczenie o ukończeniu szkoleń w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej w wymiarze co najmniej 100 godzin, w tym w wymiarze 50 godzin w zakresie pracy z osobami stosującymi przemoc (w certyfikacie potwierdzającym ukończenie szkolenia powinny być wyraźnie wyszczególnione godziny szkolenia w zakresie pracy ze sprawcą przemocy, a jeżeli przedstawiony dokument nie zawiera tychże informacji osoba pretendująca do prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych powinna przedstawić dodatkowe zaświadczenie z szczegółowych wykazem godzin zrealizowanych w tym obszarze zajęć);
- mają udokumentowany co najmniej 3-letni staż pracy w instytucjach realizujących zadania na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej.

W miarę możliwości oddziaływania prowadzone będą przez kobietę i mężczyznę, co ma na celu pokazanie w trakcie realizowanych zajęć relacji osób odmiennych płci opartych o szacunek, zaufanie, partnerstwo i czystą komunikację/porozumienie bez przemocy. Ponadto system normatywny osoby stosującej przemoc często eliminuje z założenia w kontaktach z innym mężczyzną zachowania przemocowe. Z kolei obecność kobiety umożliwia przekazanie osobie

stosującej przemoc w asertywny i obiektywy sposób tych emocji, przeżyć i analizy sytuacji, które towarzyszą kobiecie w związku z doświadczaniem agresji.
Do zadań osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne dla sprawców przemocy należeć będzie w szczególności:

- indywidualna diagnoza osoby rekrutowanej kwalifikująca do Programu, zawierająca w szczególności rozpoznanie sytuacji rodzinnej oraz poszerzoną analizę zachowań przemocowych;
- podpisanie z uczestnikiem kontraktu zobowiązującego go do zaprzestania stosowania przemocy, systematycznego uczęszczania na spotkania zaplanowane w ramach Programu oraz opracowania tzw. planu bezpieczeństwa umożliwiającego przewidywanie konfliktu i zachowań agresywnych oraz korygowanie własnych zachowań w tych sytuacjach;
- zebranie od wszystkich uczestników zgody na przetwarzanie danych osobowych w związku z udziałem w Programie;
- opracowanie w konsultacji z koordynatorem harmonogramu spotkań grupowych i przekazanie go uczestnikom Programu;
- prowadzenie list obecności zarówno ze spotkań indywidualnych, jak i grupowych oraz bieżący kontakt z uczestnikami Programu;
- nawiązanie i utrzymywanie w czasie realizacji edycji Programu kontaktu z członkami rodziny uczestników, w szczególności z osobami doznającymi przemocy;
- przeprowadzenie ankiet ex ante i ex post z uczestnikami poszczególnych edycji Programu badających stan wiedzy i umiejętności w kwestii radzenia sobie z opanowaniem zachowań przemocowych;
- przeprowadzenie ankiety ewaluacyjnej z uczestnikami edycji Programu konfrontującej oczekiwania uczestnika z faktycznie otrzymanym wsparciem w ramach realizowanych działań;
- przekazania koordynatorowi całej zgromadzonej w trakcie edycji Programu, dokumentacji dotyczącej uczestników oraz prowadzonych działań.

Rozdział 3. Adresaci programu i sposób ich rekrutacji

3.1 Adresaci programu

Zgodnie z § 3 Rozporządzenia oddziaływania korekcyjno-edukacyjne wobec osób stosujących przemoc zaplanowane w niniejszym Programie skierowane mogą zostać do dorosłych mieszkańców powiatu sokołowskiego, w tym w szczególności:

- osób skazanych za czyny związane ze stosowaniem przemocy;
- osób wobec których sąd warunkowo zawiesił wykonanie kary, zobowiązując je do uczestnictwa w oddziaływaniach korekcyjno-edukacyjnych;
- osób stosujących przemoc domową, po ukończeniu programu psychoterapii uzależnień. od alkoholu, narkotyków, substancji psychotropowych lub innych środków odurzających;
- osób, które w wyniku innych okoliczności zgłoszą się do uczestnictwa w programie korekcyjno edukacyjnym.

Z uwagi na pozyskiwanie środków finansowych na realizacje Programu z budżetu państwa, jego uczestnikami będą mogły być również osoby z innych powiatów, o ile nie będzie pozostawało to

w sprzeczności z obowiązującymi zasadami finansowania realizacji programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych oraz podpisane zostaną stosowne porozumienia.

3.2 Rekrutacja do programu

Rekrutacja do Programu prowadzona będzie w ramach poszczególnych jego edycji. W jednej edycji Programu będzie brało udział nie więcej niż 10 osób. Liczba przeprowadzanych edycji będzie zależeć przede wszystkim od zainteresowania Programem oraz możliwości pozyskania środków finansowych na realizację działań. Osoby stosujące przemoc domową za udział w Programie, nie będą ponosiły z tego tytułu żadnej odpłatności. W przypadku większej niż planowana liczbie osób gotowych do udziału w Programie, będzie tworzona lista kandydatów na kolejną edycję. Realizacja poszczególnych edycji Programu odbywać się będzie w systemie zamkniętym, nie przewiduje się dołączania kolejnych uczestników w trakcie realizacji cyklu zajęć. W wyjątkowych przypadkach, kiedy wykreślenie osoby z listy uczestników nastąpiło w niedługim czasie po rozpoczęciu edycji, będzie możliwe przyjęcie kolejnej osoby. Decyzję w tej kwestii podejmować będą osoby prowadzące działania korekcyjno-edukacyjne w porozumieniu z koordynatorem, przy uwzględnieniu zrealizowanych do tego momentu godzin zajęć.
W szczególnie uzasadnionych przypadkach program korekcyjno-edukacyjny dla osób stosujących przemoc domową może być prowadzony z wykorzystaniem środków komunikacji elektronicznej umożliwiającej porozumiewanie się na odległość.

Rozdział 4. Założenia realizacji programu

4.1 Założenia teoretyczne programu korekcyjno-edukacyjnego

Obligatoryjnym warunkiem przyjęcia osoby poza skierowaniem przez ZI do Programu jest uznanie przez nią faktu stosowania przemocy. Osoby, które mają rozpoznane uzależnienie od alkoholu lub narkotyków bądź innych substancji psychoaktywnych, powinny w pierwszej kolejności przejść terapię leczenia uzależnienia. Do Programu mogą przystąpić osoby będące w trakcie takiego leczenia, o ile posiadają zgodę terapeuty prowadzącego leczenie odwykowe. Osoby przystępujące do Programu będą podpisywały kontrakt określający reguły uczestnictwa. Wymagana będzie od nich systematyczna obecność na zajęciach oraz zachowanie zgodne z zasadami współżycia społecznego, a także zobowiązanie do powstrzymywania się od przemocowych zachowań i postaw w kontaktach z członkami rodziny. O zakończeniu Programu stanowić będzie ukończenie minimum 75% ogólnej liczby godzin przewidzianych w Programie. W przypadku gdy uczestnik nie ukończy Programu, ale jego frekwencja wynosić będzie minimum 50%, uznanym zostanie, że uczestniczył w Programie.

4.2 Czas i miejsce realizacji programu

Program realizowany będzie w latach 2022-2026 w kilku edycjach. Działania w ramach poszczególnych edycji będą się każdorazowo zamykać w danym roku kalendarzowym. Zajęcia prowadzone w ramach Programu będą miały formę spotkań indywidualnych i grupowych (minimum 60 godzin dla uczestnika). Zajęcia grupowe zostaną poprzedzone konsultacjami indywidualnymi, podczas których uczestnik zostanie zapoznany z celami i przebiegiem Programu. Prowadzący z kolei rozezna się co do sytuacji rodzinnej, zawodowej i prawnej sprawcy oraz przeprowadzi diagnozę wstępną. Spotkanie indywidualne będzie mogło odbyć się pomiędzy

zajęciami grupowymi w przypadku, gdy uczestnik przystąpił do Programu - w trakcie jego trwania. Zajęcia będą odbywać się w miejscach wskazanych bądź zaakceptowanych przez koordynatora Programu (PCPR) z uwzględnieniem zasady, że ich realizacja będzie odbywała się poza godzinami udzielania ewentualnej pomocy interwencyjnej ofiarom przemocy domowej. Miejsce realizacji programu będzie spełniać standardy bezpieczeństwa oraz zapewniać intymne warunki do pracy terapeutyczno-korekcyjnej.

4.3 Kwalifikowanie uczestników programu

Kwalifikowanie uczestników do programu korekcyjno-terapeutycznego zostanie poprzedzone diagnozą wstępną, której wynikiem będzie podpisanie kontraktu, określającego zasady współpracy w ramach prowadzonych zajęć a następnie zostanie przeprowadzona diagnoza pogłębiona każdego z uczestników programu.

4.3.1. Diagnoza wstępna

Obejmie wstępne rozpoznanie w ramach 1-2 spotkań indywidualnych na początku realizacji programu, w celu określenia motywacji uczestnika do zmiany wraz z oszacowaniem potencjału do ukończenia programu i realizacji jego założeń.

Założenia ogólne diagnozy wstępnej:

- uzyskanie informacji o funkcjonowaniu sprawcy przemocy domowej i jego sytuacji życiowej;
- określenie zasobów psychicznych, społecznych i ekonomicznych radzenia sobie;
- pozyskanie informacji na temat specyfiki przemocy.

Diagnoza będzie udokumentowana pisemnie, z uwzględnieniem w niej następujących zagadnień:

- rzeczywiste uwarunkowania skierowania do programu (tryb dobrowolny/nakazowy, okoliczności skierowania),
- określenie czy uczestnik jest uzależniony od substancji psychoaktywnych (osoby stosujące przemoc, u których rozpoznawane jest uzależnienie od alkoholu lub innych substancji, będą w pierwszej kolejności kierowane na terapię uzależnienia),
- określenie, czy uczestnik programu aktualnie stosuje przemoc,
- typowe formy i okoliczności stosowania przemocy, rodzaj przemocy, najgroźniejsze epizody, w jaki sposób sytuacje były rozwiązywane;
- aktualna sytuacja rodzinna i zawodowa oraz prawna (np. postanowienia w sprawach dot. spraw rodzinnych, karnych, w tym związanych ze stosowaniem przemocy domowej, zobowiązanie do uczestnictwa w programie korekcyjno-edukacyjnym i in.);
- określenie motywacji do uczestnictwa w programie i do zmiany z uwzględnieniem siły motywacji itp.;
- cechy osobiste istotne dla pracy korekcyjnej (oszacowane na podstawie metod diagnostycznych w postaci testów osobowości, temperamentu etc.).

4.3.2. Kontrakt określający reguły uczestnictwa w programie

Kontrakt z uczestnikiem programu jest dokumentem określającym zasady udziału w programie i będzie sporządzany po przeprowadzeniu diagnozy wstępnej. Podpisanie kontraktu przez uczestnika oznacza, że akceptuje on założenia udziału w programie, ale także zobowiązuje się do dołożenia wszelkich starań do jego ukończenia i zmiany zachowań przemocowych. Koniecznym

elementem kontraktu będzie uzyskanie zgody uczestnika na przetwarzanie danych osobowych z uwagi na:
- konieczność wymiany informacji między instytucjami zajmującymi się pomaganiem rodzinie uczestnika programu;
- kontakt osób prowadzących program z rodziną (osobami doznającymi przemocy domowej) uczestnika;
- monitoring efektywności wdrażanych oddziaływań np. w postaci funkcjonowania uczestnika w relacjach rodzinnych po zakończeniu uczestnictwa w programie – do 3 lat po zakończeniu zajęć.

Kontrakt z uczestnikiem będzie zawierał reguły uczestnictwa w programie obejmujące w szczególności:
- formalne wymogi dotyczące systematycznej obecności w zajęciach,
- obowiązek bezpiecznego i zgodnego z zasadami współżycia społecznego,
- zasady zachowania w trakcie uczestnictwa w zajęciach,
- zobowiązanie do powstrzymywania się od przemocowych zachowań i postaw w kontaktach z członkami rodziny i z innymi osobami;
- wymóg uznania osobistej odpowiedzialności za fakty stosowania przemocy domowej,
- zobowiązanie do powstrzymywania się od spożywania alkoholu i zażywania substancji psychoaktywnych,
- w przypadku osób, których uczestnictwo związane jest decyzją sądu ograniczającą wolność osobistą, kontrakt powinien przewidywać sankcje za uchylanie się od udziału w programie,
- jeśli uczestnictwo wynika z osobistej decyzji, fakt ten powinien być objęty tajemnicą, z wyłączeniem możliwości informowania instytucji i organizacji, które skierowały do programu oraz członków rodziny.

W trakcie realizacji programu, w którym wezmą udział osoby aktualnie kontaktujące się z członkami własnej rodziny, okresowo będą pozyskiwane informacje o rzeczywistej sytuacji w rodzinie w zakresie związanym z przeciwdziałaniem przemocy domowej (monitorowanie zachowań i sytuacji rodzinnych), zgodnie z zapisami kontraktu.

4.3.3 Diagnoza pogłębiona

Pogłębiona diagnoza dokonywana będzie po ok. 20–30 godzinach uczestnictwa osoby w programie. Stosowanie pogłębionej diagnozy jest niezbędne dla projektowania stosownych działań wobec osób wymagających profesjonalnych oddziaływań terapeutycznych. Diagnoza pogłębiona również będzie dokumentowana w formie pisemnej.

Rozdział 5. Schemat organizacyjny programu

5.1 Diagnoza problemu przemocy domowej w powiecie sokołowskim

Powiat Sokołowski położony jest we wschodniej części województwa mazowieckiego od północy graniczy z powiatem ostrowskim, od zachodu z powiatem węgrowskim, od strony południowej z powiatem siedleckim, natomiast od strony wschodniej sąsiaduje z dwoma powiatami, które stanowią część województwa podlaskiego – wysokomazowieckim i siemiatyckim. Warto wspomnieć, iż granica północna i wschodnia wyznaczone są naturalnie, na

przeszło 60-kilometrowym odcinku rzeki Bug. Pod względem struktury administracyjnej powiat sokołowski podzielony jest na 9 gmin – 1 miejska (Sokołów Podlaski), 1 miejsko-wiejska (Kosów Lacki) oraz 7 wiejskich (Bielany, Ceranów, Jabłonna Lacka, Repki, Sabnie, Sokołów Podlaski oraz Sterdyń), które podzielone są łącznie na 233 sołectwa. Powiat sokołowski zajmuje powierzchnię 1 132 km^2, tj. 3,1 % ogólnej powierzchni województwa mazowieckiego.

Powiat Sokołowski zamieszkuje 54 631 osób, z czego 50,5% stanowią kobiety, a 49,5% mężczyźni. W latach 2002-2017 liczba mieszkańców zmalała o 6,4%. Średni wiek mieszkańców wynosi 42,2 lata. Mieszkańcy powiatu sokołowskiego zawarli w 2017 roku 287 małżeństw, co odpowiada 5,3 małżeństwom na 1000 mieszkańców. W tym samym okresie odnotowano 1,1 rozwodów przypadających na 1000 mieszkańców. Z danych statystycznych wynika, że 28,7% mieszkańców powiatu sokołowskiego jest stanu wolnego, 57,4% żyje w małżeństwie, 2,6% mieszkańców jest po rozwodzie, a 11,2% to wdowy/wdowcy.

Dane pozwalające na szacowanie skali zjawiska przemocy domowej są gromadzone przez różne instytucje i służby, które ustawowo podejmują działania w obszarze przeciwdziałania przemocy. Głównie są to dane pochodzące z interwencji przeprowadzonych przez organy ścigania i najczęściej obejmują informacje o interwencjach domowych, wszczętych procedurach „Niebieskiej Karty" oraz postępowaniach w związku z przestępstwami związanymi z przemocą domową. Kolejnym źródłem danych są informacje uzyskane od zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno-pomocowych obejmujące informacje o ilości prowadzonych procedur NK, ilości osób objętych pomocą, informacje z ośrodków pomocy społecznej oraz instytucji udzielających pomocy i wsparcia osobom doświadczającym przemocy domowej, w tym ośrodków interwencji kryzysowej, specjalistycznych ośrodków wsparcia dla osób doznających przemocy domowej.

Aktualna diagnoza społeczna dotycząca zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu sokołowskiego została przygotowana na podstawie analizy danych uzyskanych z instytucji działających w obszarze przeciwdziałania przemocy (policja, sąd, prokuratura, zespoły interdyscyplinarne). W przedmiotowej diagnozie objęto okres od 2018 roku do końca 2020 roku. Szczegółowe dane ilościowe zawarte zostały w poniższych tabelach.

Skalę zjawiska przemocy domowej w powiecie sokołowskim można określić w oparciu o poniżej przedstawione dane uzyskane z Komendy Powiatowej Policji w Sokołowie Podlaskim, z ośrodków pomocy społecznej i zespołów interdyscyplinarnych oraz Sądu Rejonowego w Sokołowie Podlaskim.

Z danych pozyskanych z Komendy Powiatowej Policji w Sokołowie Podlaskim wynika, że w **2021 roku policjanci powiatu sokołowskiego łącznie przeprowadzili 3.635 interwencji, z czego 995 były to interwencje domowe**. Każdego roku około 1/5 interwencji domowych, to przypadki stosowania przemocy domowej.

Realizacja procedury „Niebieskiej Karty" odbywa się w oparciu o zasadę współpracy między organizacjami i jednostkami działającymi na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Przedstawiciele podmiotów zobowiązanych do wszczęcia procedury informują o swoich działaniach przewodniczącego zespołu interdyscyplinarnego.

Wypełnienie „Niebieskiej Karty" nie jest równoznaczne ze złożeniem zawiadomienia o popełnieniu przestępstwa i nie zawsze stanowi podstawę do wszczęcia postępowania karnego.

Dane zawarte w poniższej tabeli zawierają ilości prowadzonych procedur Niebieskiej Karty w latach 2018-2020 przez poszczególne gminy i miasta powiatu sokołowskiego.

Tabela nr 1. Ilość Niebieskich Kart, które wpłynęły do Gminnych Zespołów Interdyscyplinarnych

Gmina/Miasto	Rok			Razem
	2018	2019	2020	
Bielany	8	7	5	**20**
Ceranów	8	9	6	**23**
Jabłonna Lacka	19	16	7	**42**
Kosów Lacki	18	20	7	**45**
Repki	25	17	10	**52**
Sabnie	12	10	10	**32**
Gmina Sokołów Podlaski	38	44	28	**110**
Miasto Sokołów Podlaski	67	72	71	**210**
Sterdyń	7	18	9	**34**
RAZEM powiat sokołowski	**202**	**213**	**153**	**568**

** opracowanie własne*

Na terenie powiatu sokołowskiego w analizowanym okresie łącznie do wszystkich zespołów interdyscyplinarnych wpłynęło 568 formularzy kart A procedury „Niebieska Karta". Najwięcej formularzy wpłynęło do Miejskiego Zespołu Interdyscyplinarnego w Sokołowie Podlaskim (210) i Gminnego Zespołu Interdyscyplinarnego w Sokołowie Podlaskim (110), a najmniej do zespołów interdyscyplinarnych w Bielanach (20) i Ceranowie (23).

Zobowiązanymi w przypadku podejrzenia stosowania przemocy w rodzinie do wszczęcia procedury „Niebieskiej Karty" są przedstawiciele pięciu podmiotów: ośrodków pomocy społecznej, policji, komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, oświaty i ochrony zdrowia.

Kolejna tabela zawiera ilość wszczętych procedur w poszczególnych miastach i gminach powiatu sokołowskiego w analizowanym okresie przez przedstawicieli poszczególnych służb i instytucji.

Tabela nr 2. Wszczęcia procedur Niebieskiej Karty przez poszczególne instytucje z terenu powiatu sokołowskiego według danych pozyskanych z zespołów interdyscyplinarnych powiatu sokołowskiego.

Gmina/ Miasto	Policja			OPS			Oświata			Ochrona zdrowia			KRPA			PCPR			Razem
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	
Bielany	8	7	5	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**20**
Ceranów	8	9	6	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**23**
Jabłonna Lacka	17	16	7	1	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**42**

Kosów Lacki	17	18	7	0	1	0	0	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	**45**
Repki	22	17	10	1	1	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**52**
Sabnie	12	10	10	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**32**
Gmina Sokołów Podlaski	38	43	28	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**110**
Miasto Sokołów Podlaski	65	64	69	1	4	2	0	0	0	1	4	0	0	0	0	0	0	1	**211**
Sterdyń	7	17	9	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0	**34**
Powiat Sokołowski RAZEM	**194**	**201**	**151**	**3**	**8**	**2**	**2**	**1**	**0**	**2**	**4**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**1**	**569**

**opracowanie własne*

Łącznie na 569 wszczętych procedur, aż 547 wszczęli policjanci KPP w Sokołowie Podlaskim i podległych jednostek. Przedstawiciele jednostek pomocy społecznej wszczęli ogólnie 14 procedur, w tym 1 przedstawiciele PCPR w Sokołowie Podlaskim. Stosunkowo mało przypadków przemocy ujawnili przedstawiciele ochrony zdrowia (6) i oświaty (tylko 3). Ogólnie należy stwierdzić, że przedstawiciele oświaty praktycznie nie ujawniają przypadków stosowania przemocy domowej, szczególnie w stosunku do małoletnich. W kolejnej tabeli zawarto informacje KPP w Sokołowie Podlaskim zawierające dane dotyczące ilości wszczętych procedur Niebieskiej Karty oraz ilości osób doznających i stosujących przemoc, w wyniku działań podjętych przez samych policjantów powiatu sokołowskiego.

Tabela Nr 3. Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A" wg danych KPP Sokołów Podlaski - opracowanie własne.

Liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta – A"	**Rok 2018**	**Rok 2019**	**Rok 2020**
ogółem	**221**	**236**	**203**
W tym nowe procedury „Niebieskie Karty"	156	148	140
Dotyczące kolejnych przypadków w trakcie trwającej procedury	65	88	63
Ogólna liczba ofiar przemocy	301	299	252
w tym kobiety	232	215	176
w tym mężczyźni	30	42	39
w tym nieletni	39	42	37
Osoby podejrzane o stosowanie przemocy	226	238	205
w tym mężczyźni	216	219	187
w tym kobiety	10	18	17
w tym nieletni	0	1	1
Sprawcy będący pod wpływem alkoholu	171	178	148
w tym mężczyźni	169	165	140
w tym kobiety	2	13	8
w tym nieletni	0	0	0
Liczba dzieci umieszczonych w miejscu nie zagrażającym ich bezpieczeństwu	0	0	0

Analizując dane z Tabeli nr 2 i Tabeli nr 3 obserwuje się pewną rozbieżność między informacjami pozyskanymi z poszczególnych zespołów interdyscyplinarnych, a informacją uzyskaną z Komendy Powiatowej Policji w Sokołowie Podlaskim. Według danych

z zespołów interdyscyplinarnych policjanci powiatu sokołowskiego w latach 2018-2020 wszczęli łącznie 569 procedur Niebieskiej Karty, natomiast z danych KPP w Sokołowie Podlaskim wynika, że tych procedur wszczęto 660. Rozbieżności mogą wynikać z faktu, że zespoły interdyscyplinarne w swoich sprawozdaniach nie wykazują kart A procedury Niebieskiej Karty sporządzanych kolejny raz w tej samej rodzinie. Często samo wszczęcie procedury i podjęcie działań przez członków grupy roboczej nie zatrzymuje aktów przemocy. Występują kolejne akty przemocy i sporządzane są kolejne karty A w/w procedury.

Tabela nr 4. Liczba osób dotkniętych przemocą domową według danych pozyskanych z zespołów interdyscyplinarnych powiatu sokołowskiego

	Rok 2018			Rok 2019			Rok 2020			
Gmina/Miasto	**K**	**M**	**Dz.**	**K**	**M**	**Dz.**	**K**	**M**	**Dz.**	**Ogółem**
Bielany	7	1	1	7	2	0	4	1	0	**23**
Ceranów	5	3	0	1	4	1	2	4	0	**20**
Jabłonna Lacka	14	2	2	11	2	1	6	0	0	**38**
Kosów Lacki	14	4	0	12	8	0	6	1	0	**45**
Repki	18	7	21	13	5	20	8	2	6	**100**
Sabnie	14	1	11	12	14	19	10	15	19	**115**
Gmina Sokołów Podlaski	37	2	0	40	2	2	28	2	3	**116**
Miasto Sokołów Podlaski	63	2	2	60	9	3	52	14	6	**211**
Sterdyń	6	1	0	16	2	0	8	1	0	**34**
Powiat Sokołowski RAZEM	**178**	**23**	**37**	**172**	**48**	**46**	**124**	**40**	**34**	**702**

**opracowanie własne*

Powyższa tabela zawiera dane z zespołów interdyscyplinarnych powiatu sokołowskiego dotyczące ilości ujawnionych osób doznających przemocy domowej, w podziale na kobiety, mężczyzn i dzieci. Dane te są znacznie zaniżone porównując je z danymi z KPP w Sokołowie Podlaskim. W 2018 roku łącznie ujawniono 238 osób doznających przemocy (policjanci ujawnili 301 takich osób), w 2019 – 266 osób (policjanci 299) i w 2020 roku – 198 (policjanci – 255 osób). Z analizy danych KPP w Sokołowie Podlaskim jak również danych pozyskanych z zespołów interdyscyplinarnych obserwujemy nieznaczną tendencję spadkową, zarówno jeżeli chodzi o ilości wszczętych i prowadzonych procedur Niebieskiej Karty, jak również ilości ujawnionych osób doznających przemocy domowej.

Osoby stosujące przemoc wobec osób doznających przemocy stosują różne rodzaje i formy przemocy. Same zespoły interdyscyplinarne nie prowadzą statystki i nie zbierają danych jakiego rodzaju przemocy i w jakich formach doznają osoby doznające przemocy.

W ostatniej tabeli zawarto ilości ujawnionych poszczególnych rodzajów przemocy przez policjantów powiatu sokołowskiego. Należy też zwrócić uwagę, że osoba stosująca przemoc często stosuje kilka rodzajów przemocy wobec swojej ofiary. Zachowania przemocowe w tej samej rodzinie też bardzo często się powtarzają.

Tabela Nr 5. Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie odnotowanych przez Policję powiatu sokołowskiego

Liczba przypadków poszczególnych rodzajów przemocy w rodzinie odnotowanych przez Policję			
Forma przemocy	**Rok**		
	2018	**2019**	**2020**
Fizyczna	148	134	117
Psychiczna	219	232	199
Seksualna	3	2	0
Ekonomiczna	2	4	3
Inny rodzaj przemocy	122	111	104

Z powyższych danych wynika, że w rodzinach zamieszkujących w powiecie sokołowskim najczęściej dochodzi do stosowania przemocy psychicznej. Bardzo niepokojące dane dotyczą również przypadków stosowania przemocy fizycznej, które często skutkują obrażeniami ciała i koniecznością uzyskania pomocy medycznej. Stosunkowo niewiele ujawnianych jest przypadków przemocy seksualnej i ekonomicznej.

W celu dokładniejszego zobrazowania skali zjawiska przemocy domowej ustalono, że policjanci Komendy Powiatowej Policji w Sokołowie Podlaskim w latach 2018-2020 łącznie wszczęli i przeprowadzili 209 postępowań w kierunku art. 207 kodeksu karnego (znęcanie się nad członkiem rodziny), z czego 124 skierowano z aktem oskarżenia do Sądu Rejonowego w Sokołowie Podlaskim, a 85 zostało zakończonych po czynnościach sprawdzających, które skutkowały odmową wszczęcia postępowania przygotowawczego.

Z informacji uzyskanej z Sądu Rejonowego – II Wydział Karny w Sokołowie Podlaskim wynika, że w latach 2018-2020 nie orzeczono ani jednego obowiązku probacyjnego dot. uczestnictwa osoby stosującej przemoc domową w programie korekcyjno-edukacyjnym. Może to wynikać z faktu, że do chwili obecnej na terenie powiatu sokołowskiego takie oddziaływania (programy) nie były prowadzone. Niemniej w opinii sędziów orzekających w Wydziale Karnym, realizację na terenie powiatu sokołowskiego programów oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową oceniono bardzo pozytywnie. Nie uzyskano natomiast informacji o ilości zastosowanych środków karnych wobec osób stosujących przemoc, polegających na nakazie opuszczenia miejsca zamieszkania i zakazie zbliżania się do osób pokrzywdzonych.

Biorąc pod uwagę psychologiczne aspekty przemocy, należy przypuszczać, że zjawisko przemocy domowej jest znacznie szersze niż pokazują zgromadzone dane. Duża liczba przypadków przemocy wciąż nie jest zgłaszana. Może to mieć związek między innymi z psychologicznymi aspektami zjawiska przemocy (lęk, wstyd, poczucie bezradności u osób doświadczających przemocy) oraz z ciągłym przeświadczeniem, że przemoc dotyczy tylko spraw poważnych, skutkujących odniesieniem konkretnych obrażeń, najczęściej fizycznych, bądź przeświadczeniem o nieskuteczności działań podejmowanych przez organy ścigania, wymiar sprawiedliwości i instytucje niosące pomoc.

5.2 Cel główny i cele szczegółowe programu

Program oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych dla osób stosujących przemoc domową opracowany dla Powiatu Sokołowskiego na lata 2022-2026 wpisuje się w lokalny system przeciwdziałania przemocy domowej. Dokument ten jest planem działań naprawczych i zapobiegawczych nakierowanych bezpośrednio na pracę z osobą stosującą przemoc.

Celem głównym programu jest:

Ograniczanie zjawiska przemocy domowej na terenie Powiatu Sokołowskiego poprzez powstrzymanie osób stosujących przemoc domową przed jej stosowaniem w wyniku oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych.

Szczegółowe cele Programu są tożsame z opisanymi w § 4 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc domową oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz. U. 2023 poz. 1158), zwanego dalej Rozporządzeniem.

Cele szczegółowe:

- powstrzymanie osoby stosującej przemoc domową przed dalszym stosowaniem przemocy,
- rozwijanie umiejętności samokontroli i współżycia w rodzinie,
- kształtowanie umiejętności w zakresie wychowywania dzieci bez używania przemocy domowej,
- uznanie przez osobę stosującą przemoc domową swojej odpowiedzialności za stosowanie przemocy,
- zdobycie i poszerzenie wiedzy na temat mechanizmów powstawania przemocy w domowej,
- zdobycie umiejętności komunikowania się i rozwiązywania konfliktów w rodzinie bez przemocy, uzyskanie informacji o możliwościach podejmowania działań terapeutycznych.

Cele Programu będą realizowane podczas zajęć edukacyjnych i socjalizacyjnych ukierunkowanych na taką zmianę zachowań i postaw osób stosujących przemoc, która zmniejszy ryzyko dalszego stosowania przez nie przemocy oraz zwiększy ich zdolność do samokontroli agresywnych zachowań i harmonijnego współżycia w rodzinie.

5.3 Rodzaje i organizacja działań korekcyjnych

W realizowanym Programie korekcyjno-edukacyjnym uwzględnione zostaną następujące elementy:

- psychoedukacja na temat zjawiska przemocy, emocji poprzedzających epizody przemocy, z uwzględnieniem cykli przemocowych, radzenia sobie z emocjami, emocji osób doznających przemocy domowej i osób stosujących przemoc domową.
- edukacja na temat kulturowo-obyczajowych zjawisk wspierających i przeciwstawiających się przemocy oraz konfrontowanie ze stereotypami promującymi przemoc;
- promowanie wartości i idei wspierających godność i szacunek do innych, dobro rodziny, równość płci oraz prawa kobiet i dzieci;
- nauka odpowiedzialności za osobiste decyzje i działania;
- stosowanie procedur behawioralno-poznawczych w celu korygowania postaw i zachowań związanych z przemocą;
- nabywanie kompetencji w obszarze konstruktywnej komunikacji interpersonalnej;
- nauka samokontroli;
- gotowość ochrony słabszych.

Wśród etapów realizacji Programu wymienić można w szczególności:

- Etap I – przeprowadzenie diagnozy wstępnej, która obejmie indywidualne spotkanie uczestnika Programu z osobą prowadzącą;
- Etap II – podpisanie przez uczestnika kontraktu określającego reguły uczestnictwa w Programie;
- Etap III – organizacja grupowych zajęć korekcyjno-edukacyjne z zakresu przeciwdziałania przemocy domowej;
- Etap IV – przeprowadzenie diagnozy pogłębionej podczas indywidualnych spotkań z uczestnikiem w trakcie realizacji Programu.

Wszelkie działania podejmowane przy realizacji programu będą dokumentowane na każdym etapie pracy realizatorów tj.:

- wstępnej diagnozy uczestników programu;
- zawarcia kontraktu z uczestnikiem programu (kontrakt, zgoda na przetwarzanie danych itp);
- prowadzenia diagnozy pogłębionej;
- w trakcie realizacji zajęć (plan terapeutyczny, listy obecności uczestników, dziennik realizacji zajęć);
- w trakcie cząstkowej i końcowej ewaluacji programu (anonimowe ankiety ewaluacyjne);
- na etapie monitoringu programu (sprawozdania, wnioski, notatki, zebrane dokumenty, podsumowania).

5.4 Przeszkody w realizacji programu

Przeszkody w realizacji programu mogą wynikać zarówno z czynników zewnętrznych, jak i jednostkowych. Do czynników zewnętrznych można zaliczyć min.:
- niedostateczną edukację w kierunku przeciwdziałania przemocy domowej,
- niską świadomość społeczną w zakresie oddziaływań na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej,

Do czynników jednostkowych można zaliczyć następujące elementy:
- uwarunkowania osobowościowe uczestników (opór przed podjęciem działań zmierzających do niwelowania zachowań agresywnych, strach przed konsekwencjami),
- brak lub niska motywacja do zmiany zachowania,
- brak możliwości uczestniczenia w oddziaływaniach (tryb pracy),
- brak wiedzy na temat dostępnych oddziaływań.

5.5 Finansowanie i budżet programu

Zgodnie z art. 6 ust. 5 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy domowej (Dz. U. z 2021 poz. 1249) środki na realizację i obsługę zadań wynikających z Programu zapewnia budżet państwa. W związku z tym planowanie wydatków będzie następowało na poziomie powiatu corocznie, a realizacja Programu uzależniona będzie od wysokości środków przekazanych z budżetu państwa na ten cel. Przewiduje się możliwość modyfikacji zaplanowanych działań, terminu ich realizacji oraz źródeł finansowania w celu zwiększenia efektywności założeń Programu.

5.6 Monitoring i ewaluacja programu

Przebieg i efekty realizacji Programu objęte zostaną działaniami monitorującymi i ewaluacyjnymi, prowadzonymi przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim jako koordynatora Programu.

W procesie monitoringu Programu będą brali udział uczestnicy Programu odziaływań korekcyjno - edukacyjnych oraz w miarę możliwości członkowie ich rodzin, a także przedstawiciele podmiotów partnerskich. Wykonanie monitoringu obejmować będzie takie czynności jak: gromadzenie, przechowywanie, przetwarzanie, analizę i prezentowanie pozyskanych danych ilościowych i jakościowych. Zarówno ilościowe, jak i jakościowe dane pozwolą na śledzenie postępów we wdrażaniu działań oraz umożliwią weryfikację poziomu wykonania zaplanowanych zadań i wskaźników. System monitorowania zachowań związanych z przemocą u osób uczestniczących w Programie realizowany będzie w trakcie trwania Programu oraz do 3 lat po jego zakończeniu. Wyniki monitoringu i ewaluacji zostaną wykorzystane w pracach nad doskonaleniem i upowszechnieniem dalszych metod. Wnioski płynące z monitoringu i ewaluacji mają posłużyć zmodyfikowaniu realizowanych działań oraz zaplanowaniu działań priorytetowych w kolejnym roku.

W związku z tym, że głównym celem programu jest ograniczanie zjawiska przemocy domowej na terenie powiatu sokołowskiego poprzez powstrzymanie osób stosujących przemoc przed jej stosowaniem w wyniku oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych, wskaźniki monitoringu

powinny opierać się o dane liczbowe dotyczące zarówno zwiększenia dostępności usług, jak i monitoring skali zjawiska przemocy.

Dane do ewaluacji zbierane będą raz w roku w ramach zaplanowanego systemu monitoringu i posłużą ocenie stopnia realizacji założeń Programu. Każda organizacja i instytucja podejmująca działania wynikające z Programu wypełni do dnia 31 stycznia każdego roku ankietę z jego realizacji. Na podstawie danych uzyskanych od realizatorów Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Sokołowie Podlaskim przygotuje do dnia 30 kwietnia każdego roku sprawozdanie z realizacji Programu za rok poprzedni. Roczne sprawozdanie z realizacji Programu przedstawiane będzie Zarządowi Powiatu Sokołowskiego.